

EKSPERCI I PRZEDSIĘBIORCY PRZECIWNIE JEDNOLITEMU PATENTOWI EUROPEJSKIEMU

Polska nie powinna podpisywać porozumienia o Jednolitym Sądzie Patentowym, przyjętego przez Parlament Europejski w grudniu ubiegłego roku – twierdzą uczestnicy debaty zorganizowanej 14 lutego br. przez Forum Obywatelskiego Rozwoju. Z wprowadzeniem jednolitej ochrony patentowej wiąże się bowiem więcej zagrożeń niż potencjalnych korzyści.

Rząd prawdopodobnie wysłucha głosu ekspertów i przedsiębiorców, ale jest to kolejny przypadek po umowie ACTA, kiedy ważne, a jednocześnie złożone kwestie nie są szeroko i odpowiednio wcześniej konsultowane z zainteresowanymi stronami. Odkrycie słabości proponowanych rozwiązań jest o wiele bardziej prawdopodobne w ogniu dyskusji publicznej, niż podczas ustaleń w wąskim gronie ekspertów.

Debatę, która odbyła się w Centrum Prasowym PAP, poprowadził **Bogusław Chrabota** – redaktor naczelny dziennika „Rzeczpospolita”, a udział w niej wzięli:

- **Prof. Aurelia Nowicka** – prawnik, specjalista od prawa własności intelektualnej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- **Prof. Stanisław Sołtysiński** - prawnik, specjalista m.in. od ochrony własności przemysłowej, Członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego,
- **Katarzyna Urbańska** – radca prawny, dyrektor Departamentu Prawnego PKPP Lewiatan,
- **Marek Orłowski** – Prezes Polskiego Związku Przemysłu Oświetleniowego, ekspert Zachodniej Izby Gospodarczej.

Poniżej przedstawiamy stanowiska prezentowane przez ekspertów.

Prof. Aurelia Nowicka

Zarówno system jednolitej ochrony patentowej, jak i system rozstrzygania sporów przewidziany w porozumieniu o Jednolitym Sądzie Patentowym, **zasługują na zdecydowanie negatywną ocenę z punktu widzenia istotnych interesów naszego kraju i podmiotów polskich.** Oba systemy, niezmiennie złożone i skomplikowane pod względem prawnym, cechuje drastyczna asymetria korzyści. Ich beneficjentami będą gospodarki i podmioty z państw wysoko zaawansowanych technologicznie, natomiast pozycja podmiotów funkcjonujących w naszym kraju ulegnie poważnemu pogorszeniu. Nowe rozwiązania nie zapewniają właściwej równowagi między interesami silnych użytkowników systemu patentowego a interesem publicznym państw takich jak Polska, mających słabszy potencjał rozwoju innowacyjności i mniejsze środki – publiczne i prywatne – na badania i rozwój.

Obowiązywanie jednolitych patentów w Polsce drastycznie pogorszy warunki prowadzenia działalności gospodarczej, rolniczej, badawczo-rozwojowej. Zamiast instrumentów wspierających innowacyjność, pojawią się dodatkowe czynniki nader istotnie zwiększające ryzyko i koszty. Automatyczna skuteczność jednolitych patentów spowoduje gwałtowny wzrost liczby monopoli patentowych, a brak oficjalnych, mających moc prawną tłumaczeń pozbawi podmioty polskie tych minimalnych gwarancji bezpieczeństwa prawnego, jakie istnieją w stosunku do patentów europejskich. Nie zrekompensuje tego żaden z zaproponowanych środków, w szczególności tłumaczenia automatyczne.

Porozumienie o Jednolitym Sądzie Patentowym budzi zasadnicze zastrzeżenia co do zgodności z Konstytucją. Nie do przyjęcia jest też system językowy mający obowiązywać w postępowaniach przed tym sądem, dotyczących nie tylko jednolitych patentów, lecz również patentów europejskich, a także dodatkowych praw ochronnych (SPC). „Zalety” utworzenia lokalnego oddziału pierwszej instancji JSP w Polsce (o ile to nastąpi) w znacznej mierze okażą się iluzoryczne.

* * *

Prof. Stanisław Sołtysiński

GŁÓWNE ARGUMENTY PRZECIWKO JEDNOLITEMU PATENTOWI EUROPEJSKIEMU (JPE)
ORAZ JEDNOLITEMU SĄDOWI PATENTOWEMU (JSP)

1. **Bilans strat i korzyści** dla Polski w razie przystąpienia do JPE jest zdecydowanie ujemny niezależnie od perspektywy czasowej (20-30 lat) oraz negatywnego, umiarkowanego bądź pesymistycznego scenariusza rozwoju innowacyjności w Polsce. Analiza Deloitte 1.10.2012 r.
2. **Bilans gospodarczy JPE** jest wątpliwy także dla Unii Europejskiej. Już dziś niewielką większość patentów europejskich w Monachium otrzymują firmy spoza UE, a udział zgłoszeń patentowych z USA, Chin, Korei i Japonii rośnie szybciej niż średnio z państw UE¹.
3. **JPE faworyzuje duże podmioty gospodarcze.** Polska gospodarka jest oparta głównie na małych i średnich przedsiębiorstwach.
4. **Jakość rozwiązań prawnych** pakietu patentowego jest wyjątkowo niska! Bonanza dla prawników. Koszty dla firm.

SZACUNEK KOSZTÓW I KORZYŚCI PRZYJĘCIA JPE I JSP

1. Raport Deloitte jest profesjonalnie przygotowany, lecz podkreśla, że nie uwzględnia wszystkich kosztów blokady patentowej.
2. Nie budzą wątpliwości takie koszty i korzyści jak: opłaty patentowe, wpływy z opłat do budżetu, koszty badań patentowych i tłumaczeń. **Istotnie niedoszacowane są koszty blokady patentowej i ponad 10-krotnego zwiększenia patentów w skali rocznej.**

NIEDOSZACOWANE SĄ NAJWIĘKSZE KOSZTY PONAD 10-KROTNEGO WZROSTU
BLOKADY PATENTOWEJ I ZMNIJSZENIA DOMENY PUBLICZNEJ

1. O jaki procent wzrośnie liczba sporów?
2. Czy powództwa patentowe stanowią 0,24% liczby patentów (KE i Deloitte) czy 0,35% (dane UPRP)?

¹ W 2002 r. na Chiny przypadło 26 a w 2011 r. 515 patentów (wzrost prawie dwudziestokrotny), na Koreę odpowiednio 250 1425 patentów (wzrost niemal siedmiokrotny), a na Polskę odpowiednio 10 i 45 patentów. Wyprzedziły nas znacznie nie tylko Czechy, Węgry i Turcja (zdecydowanie), ale również np. Lichtenstein i Antyle Holenderskie (statystyka za ostatnie 10 lat).

3. Deloitte lojalnie podkreśla, że nie uwzględnia takich skutków blokady patentowej jak:

- (a) konieczność rezygnacji z naśladownictwa na zupełnie niespotykaną dotąd skalę,
- (b) koszty zawarcia umów licencyjnych,
- (c) koszty zawarcia ugody z właścicielami patentów po rozpoczęciu produkcji,
- (d) koszty zaniechania lub modyfikacji produkcji w toku

Sytuacje opisane w pkt. 3 (a) do 3 (d) zdarzają się wielokrotnie częściej niż procesy, na które z reguły nie stać MSP. Raport Deloitte nie szacuje kosztów w pkt. 3(a)-3(d) i przyjmuje zaniżoną skalę procesów według wskaźników KE.

4. Przykład jednego procesu dotyczącego leku. Ważna analiza Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową z maja 2012 r.

* * *

Katarzyna Urbańska

PKPP Lewiatan od połowy 2010 r. uczestniczy w pracach legislacyjnych nad projektami wchodzącymi w skład tzw. **Pakietu o jednolitej ochronie patentowej**. Co do zasady, nigdy nie byliśmy przeciwny stworzeniu jednolitego systemu ochrony patentowej w UE, ale projekty regulacji przygotowane przez Komisję Europejską wzbudziły nasze liczne obawy i wątpliwości.

Przede wszystkim, przyjęte w ramach systemu rozwiązania są naszym zdaniem jednostronne i **dyskryminują wiele krajów członkowskich, w tym Polskę**, a stawiają w uprzywilejowanej sytuacji kraje o wiele bardziej rozwinięte technologicznie, takie jak Niemcy, Francja i Wielka Brytania. Chodzi tu głównie o kwestie reżimu językowego tego systemu.

Celem nowych rozwiązań miała być **redukcja kosztów tłumaczenia patentów**, które obecnie są bardzo wysokie i stanowią rzeczywistą barierę dla małych innowacyjnych firm. Zmierzając do redukcji kosztów tłumaczenia patentów dla autorów patentów, **przerzucono te koszty na pozostałych uczestników systemu patentów**, którzy będą zmuszeni do tłumaczenia patentów udzielonych w języku francuskim lub niemieckim, a także do dochodzenia swoich praw przed obcymi sądami w językach obcych. Dla takich krajów jak Polska, które znajdują się obecnie na drodze prowadzącej do gospodarki opartej na wiedzy, rozwiązania te są bardzo kosztowne i generują znaczne ryzyko prawne.

Polscy przedsiębiorcy, w większej części użytkownicy systemu patentowego, **muszą mieć prawo do rzetelnej informacji o nowych patentach na terytorium RP** oraz mieć możliwość obrony przed naruszeniem praw podmiotów trzecich.

Naszym zdaniem, przyjęte rozwiązania wcale nie spowodują, że polskie MSP będą teraz masowo występować o ochronę swoich wynalazków na terytorium UE, a jedynie spowodują, że **lawina jednolitych patentów będzie automatycznie w językach obcych obowiązywać na terytorium RP**. W efekcie takie działania mogą wykluczyć polskie firmy z jednolitego systemu patentowego, co zahamuje rozwój innowacji w Polsce i stworzy kolejną barierę na rynku wewnętrznym.

* * *

Marek Orłowski

Polski Związek Przemysłu Oświetleniowego zdecydowanie jest przeciwny przystąpieniu Polski do wzmocnionej współpracy w ramach Unii Europejskiej w zakresie patentu europejskiego o jednolitym skutku oraz przystąpieniu do umowy międzynarodowej powołującej jednolity sąd patentowy.

Przeprowadzona przez nas analiza proponowanych rozwiązań jednoznacznie wskazuje, że **w/w rozwiązania prawne stanowią wielkie zagrożenie dla polskich firm produkcyjnych sektora oświetleniowego**, a więc firm produkujących oprawy oświetlenia domowego, oświetlenia ulicznego, systemów iluminacji, słupów i latarni, a także osprzętu elektrycznego, elektronicznych systemów zasilania, sterowania oraz kontroli i przyczynią się do likwidacji tego sektora gospodarki w Polsce.

Jednocześnie stwierdzamy, że zamierzone rozwiązania tworzące jednolitą ochronę patentową i system językowy tej ochrony oraz zasady egzekucji prawa zdecydowanie są **sprzeczne z interesem polskich przedsiębiorców** ze względu na znacznie odbiegający od zachodnioeuropejskiego, krajowy potencjał rozwoju technicznego i stosunkowo niski stan innowacyjności.

Z chwilą uruchomienia wyrafinowanych narzędzi prawa i jego surowej egzekucji, przewidzianych w proponowanych aktach prawnych, polscy przedsiębiorcy z sektora małych i średnich firm, którzy stanowią naszą branżę, znajdą się na **przegranej pozycji** i zostaną wypchnięci z rynku w konfrontacji z polityką rynkową stosowaną przez globalne firmy.

Już teraz firmy globalne zwracają się do firm z branży oświetleniowej z **pismami ostrzegającymi** i wzywającymi do zaniechania produkcji lub proponują podpisanie bardzo niekorzystnej umowy licencyjnej. Powołują się przy tym na patenty, które nie obowiązują w Polsce. W firmach pojawia się przedstawiciel firmy globalnej, który jednoznacznie stwierdza, że jeżeli zarząd firmy nie podpisze umowy licencyjnej, to będzie musiał to uczynić zaraz po przystąpieniu Polski do współpracy w ramach patentu europejskiego o jednolitym skutku. W przeciwnym wypadku firmy czekają bardzo kosztowne procesy.

* * *